Olli Mäenpää
4.10.2019

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi (HE 10/2019)

Organisaatiouudistuksen toteuttaminen

Esitykseen sisältyy runsaasti luonteeltaan teknisiä säännöksiä, jotka liittyvät Digi- ja väestötietoviraston perustamiseen. Säännösten tarkoituksena on lähinnä määritellä toimivaltaisen viranomaisen yksilöintiä ja kumota tarpeettomia alueellisia toimivaltasäännöksiä. Organisaatiouudistuksen toteuttamiseen kiinteästi liittyviin säännösehdotuksiin ei näiltä osin ole huomautettavaa.

Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä (32. lakiehdotus)

Hallituksen esityksen yhtenä tarkoituksena on keskittää maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämiä henkilörekistereitä koskeva sääntely väestötietojärjestelmää lukuun ottamatta ehdotettuun lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä. Sääntelyn yhdistämistä ehdotetulla tavalla voidaan pitää perusteltuna, koska sillä lisätään tietojen käsittelyn yhdenmukaisuutta ja parannetaan sääntelyn selkeyttä.

Esityksen tavoitteena on myös yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla säännellä lailla henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta, tietosisältöjä ja tietojen luovuttamista. Myös tältä osin täsmentävää laintasoista sääntelyä voidaan pitää aiheellisena, vaikka yleinen tietosuoja-asetus sisältää henkilötietojen käsittelyä määrittelevät perussäännökset. Lakiehdotus toteuttaa asianmukaisesti myös perustuslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyvän velvoitteen säätää lailla henkilötietojen käsittelystä.

Laki väestötietojärjestelmästä (51. lakiehdotus)

Esityksen mukaan väestötietolain 77 §:n säännös vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta kumottaisiin. Säännös sisältää viittauksen julkisuuslakiin, mutta säännöksen sisältö on käytännössä aiheuttanut tulkinnallista epäselvyyttä. Kysymys on ollut lähinnä siitä, laajentaako säännös väestötietojärjestelmään sisältyvien tietojen salassapitoa siitä, mitä julkisuuslaissa on säädetty. Tältä osin riittävinä voidaan pitää julkisuuslain 23 §:n sisältämiä säännöksiä vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Koska ne soveltuvat väestötietojärjestelmän tieto-

jen käsittelyyn ilman erillistä viittaussäännöstä, väestötietolain 77 §:n kumoaminen on perusteltua. Se omiaan myös selkeyttämään julkisuuslain ja väestötietolain välistä suhdetta.

Väestötietolain 76 §:ään ehdotetaan tietojen korjaamisen menettelyyn liittyvää muutosta, jonka mukaan rekisteröidyllä olisi oikeus saada kirjallinen päätös, jos hänen vaatimustaan tiedon korjaamiseksi ei hyväksytä tai tieto korjataan asianosaisen antaman selvityksen vastaisesti. Sääntelyllä toteutetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti rekisteröidyn oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin niin, että rekisteröidyllä on oikeus saattaa virheen korjaamista koskeva päätös ensivaiheessa rekisterinpitäjän uudelleen arvioitavaksi. Oikeusturvamenettelyyn tulevat lisäksi sovellettaviksi tietosuoja-asetuksen määrittelemät oikeusturvamenettelyt, jotka mahdollistavat myös pääsyn tuomioistuinkäsittelyyn.